

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s.

ŠLECHTITELSKÝ PROGRAM

ČESKÁ ČERVINKA

Listopad 2024

1. Úvod

Na základě ustanovení zákona 154/2000Sb. ve znění pozdějších předpisů „Zákon o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat (Plemenářský zákon)“, došlo k přenesení odpovědnosti za realizaci programu šlechtění na uznaná chovatelská sdružení.

2. Cíl a poslání šlechtitelského programu

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, z. s. (dále Spolek) zpracoval šlechtitelský program české červinky, který udržuje a rozvíjí cenné genetické vlastnosti zvířat plemene. Šlechtitelský program je zaměřen na plemenná zvířata s využitím integrace i genů ze zahraničních populací. Ve šlechtitelském programu jsou formulovány profesionální postupy nezbytné k vytvoření dlouhodobé funkční populace s rentabilní produkcí mléka i masa a příznivými schopnostmi pro chov plemene ve výrobních podmínkách České republiky.

Hlavním cílem šlechtitelského programu je udržení plemene české červinky a systematizovat prvky šlechtitelské práce s cílem zlepšování chovatelské a genetické hodnoty zvířat účastnících se na šlechtitelském programu. Šlechtitelský program obsahuje zásady a postupy platné pro všechny chovatele a organizace zapojené do šlechtitelského programu na regionálním území, kterým je Česká republika.

Plemeno české červinky je původní plemeno chované na území Čech a Moravy.

Česká červinka patří do skupiny střeoevropského červeného skotu. Vývojově se tato plemena odvozují od malé formy divokého tura krátkorohého, který obýval Evropu na sever od Alp. Červený skot tohoto původu je pravděpodobně původní rasou na tomto území chovaného skotu. Česká červinka, původně chovaná v různých formách podle oblasti chovu a lišící se zbarvením a dojívností, je příbuzná polské a německé červince.

Šlechtitelský program je uzavřený pouze pro geny původních českých červinek, které byly pro osvěžení krve doplněny geny polské a dánské červinky.

Spolek plní funkci uznaného chovatelského sdružení českého strakatého skotu, montbeliarde a české červinky na území ČR ve smyslu plemenářského zákona a nařízení EU 2016/1012.

Šlechtitelský program je realizován v úzké spolupráci s pověřenou osobou podle plemenářského zákona, která zabezpečuje technické činnosti pro jeho realizaci. Kontrola užitkovosti je prováděna v ČR na základě smluvních ujednání mezi jednotlivými chovateli a oprávněnými osobami, aniž by byla dotčena odpovědnost Spolku na řízení šlechtitelského programu. Plemenitba je koordinována v rámci celé populace přidělováním vhodných býků (insemináčnických dávek) z genobanky, resp. organizací výměny býků v chovech s přirozenou plemenitbou. Základní konzervační nukleus je veden ve VÚŽV Uhřetěves, vzhledem k existující infrastruktuře nutné pro produkci embryí a aplikaci embryotransferu v míře nutné k produkci nových plemenných býků. Odchovaný plemenný materiál, jalovice a býci, je poskytován dalším chovům. Šlechtitelský program se vztahuje na zvířata chovaná na území České republiky na dobu 10 let.

Program vychází z rozhodujícího vlivu chovatelů na šlechtění jednotlivých stád a tím i jejich podílu a zodpovědnosti na šlechtění celé populace.

Vlastní činnost Spolku je orientována především na náležitosti, které jsou společným zájmem všech chovatelů a jsou významné pro celé plemeno, jeho výkonnost. Program předpokládá spolupráci Spolku s plemenářskými a inseminačními společnostmi. Předpokládá se ovšem, že podle rychlosti plnění stanovených cílů a parametrů může již v průběhu zmíněné doby dojít k novelizaci (zvýšení či zlepšení) některých užitkových a hodnotových parametrů. V opačném případě automaticky platí tyto cíle i do dalších let.

2.1. Historie chovu české červinky

Původní plemeno chované na území Čech a Moravy byl brachycerní skot, označovaný názvy české červinky, slezské červinky, líštňanské červinky apod. Podle Valenty (1930) bylo původní zbarvení červinek červené s nádechem do žluta, byly středního rámce se světlými rohy s tmavými špičkami, živého temperamentu, s dobrou plodností, a produkovaly kvalitní žlutě zbarvené mléko. Jejich „vadou“ byla poměrně pozdní dospělost. Mezi jednotlivými typy červinek byly určité rozdíly – např. slezské červinky měly vyšší doživost a tmavší červené zbarvení.

Regenerace českých červinek

Již před první světovou válkou byly vyvíjeny snahy (zemědělská rada, někteří statkáři) o zachování zbytků původních červinek. Po válce soustředil prof. Dr. F. Bílek (1921) skupinu českých červinek na školní statek v Uhříněvsi, které se postupně přemístilo na Písecko a do Podkrkonoší. Po roce 1945 se snaha o zachování českých červinek setkala s nepochopením, přesto ale ještě v sedmdesátých letech existovala tři stáda s počtem 350 krav. Po roce 1980 zůstal jediným chovatelem Státní statek Hajnice (okr. Trutnov), který koncentroval chovná zvířata ze Státního statku Benešov a Netvořice, od nějž v roce 1987 vykoupil Školní statek VŠZ Praha (Lány) posledních 16 krav – polosester po býkovi BRY-001 (Brylant 1), který byl potomkem české červinky 04537-706 narozené r. 1958 a plemeníka polské červinky Brylant 1746. Jejich průměrný věk byl 9,8 roků, užitkovost 3386 kg mléka za laktaci, s obsahem tuku 4,2 %. Tyto krávy se staly zakladatelkami regenerované populace.

Regenerace byla založena na použití inseminačních dávek jediného býka BRY-003, narozeného na školním statku v Melči v roce 1989, potomka BRY-001 a české červinky 17031-530 ze statku Hajnice. Program regenerace pokračoval od počátku 90. let na ZF JU České Budějovice, která založila chov na převodném křížení českých strak s býkem BRY-003 a následném výběru typově vhodných jedinců. V další fázi byly využity inseminační dávky býků fylogeneticky příbuzných červinek německé a polské provenience.

V roce 2007 byl zahájen projekt „Regenerace plemene česká červinka pomocí embryotransferu“ s cílem zastavit růst koeficientu příbuzenské plemenitby. Na základě rozhodnutí Rady Národního programu genetických zdrojů zvířat bylo na účelových hospodářstvích VÚŽV Uhříněves a Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích použito 56 embryí odebraných od zakladatelek a uložených v genobance od roku 1997, z embryotransferu se narodilo 6 jaloviček a 10 býčků. Narozené jalovice se jakožto nositelky významného podílu původních L genů staly základem konzervačního nuklea udržovaného ve VÚŽV Uhříněves, který slouží jako zdroj pro produkci nových embryí k doplňování do genobanky a produkci nových

plemenných býků.

Zvířata pocházející z původních českých linií jsou od roku 2007 chráněna jako genetický zdroj. Populace genetického zdroje je udržována podle zásad, formulovaných v Metodice, schválené Ministerstvem zemědělství – Metodika uchování genetického zdroje zvířat (dále „Metodika“). Změny Metodiky je možné provádět na návrh garanta plemene po projednání v Radě genetických zdrojů zvířat (dále jen RGZZ), která zasedá zpravidla 2x ročně. V případě potřeby větších úprav Metodiky může koordinátor iniciovat celkovou revizi Metodiky. Metodika je přílohou Šlechtitelského programu.¹

2.2. Současný stav plemene, jeho charakteristika

U současné populace se jedná o skot se středně silnou kostrou, klínovitou hlavou, kratšími světlými rohy zakončenými někdy tmavými špičkami. Srst je červené barvy, někdy s nádechem dožluta. Je pro něj typická konstituční pevnost a dlouhověkost. Mléčná užitkovost současné populace zjištěná na první laktaci je 1500–3000 kg, na dalších laktacích až 5000 kg při tučnosti 3,6-4,2 % a obsahu 3,4-3,8 % bílkovin.

Trend populace v letech 2010-2023 (všichni jedinci)

rok	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
celkem populace	236	250	281	312	345	380	395	506	415	410
jedinci GZ v chovech	163	208	256	300	287	351	376	487	387	355
počet chovů	21	30	31	29	32	37	32	30	31	29

2.3. Užitkový typ a směry šlechtění

Plemeno české červinky se plně osvědčilo, pro svoje všestranné produkční využití, menší náročnost, hospodárnost chovu a přizpůsobivost, ve všech výrobních oblastech a technologických systémech i pro všechny produkční směry.

Plemeno je proto i nadále šlechtěno na kombinovaný užitkový typ, který tvoří společný základ pro využití jak ve stádech dojeného skotu, tak pro výběr zvířat pro specializovaný masný program. Pro tyto účely jsou býci s osvalením, které je hodnoceno v rámci základního výběru známkou 6 a vyšší a mají nadprůměrné růstové vlastnosti zařazeni do třídy **oddělení M** – třída v rámci hlavního oddílu PK u plemenů podle určených kritérií (tzv. masní býci M).

Podstatně větší důraz bude kladen v procesu šlechtění na účinné zlepšování kvalitativních parametrů mléka a masa a na soubor vlastností a znaků, které napomáhají snižování nákladů a zvyšování hospodárnosti chovu (funkčních znaků).

Významnou rezervou pro zlepšení celkové efektivity chovu skotu je všestranné snižování výrobních nákladů u všech kategorií skotu. Rozhodujícím nástrojem v tomto směru je úroveň řízení jednotlivých chovů.

Plemeno české červinky je využíváno i v systémech bez tržní produkce mléka.

¹ [Metodika-GZ-ceska-cervinka-2024.pdf](#)

3. Plemenná kniha a zápis zvířat

Vedení plemenné knihy, tj. zejména struktura PK, podmínky zápisu plemenných zvířat do PK apod. se řídí ŘPK české červinky, který je povinnou metodikou a nedílnou součástí šlechtitelského programu.

Technické vedení plemenné knihy zabezpečuje pro Spolek ČMSCH a.s. na základě smluvního vztahu.

4. Chovný cíl

4.1. Hlavní směry chovného cíle

Cílem je intenzivní, stabilní a hospodárná produkce mléka a masa vysoké kvality, dosahovaná za přiměřených nákladů.

4.1.1. Základní parametry chovného cíle:

Mléčná užitkovost	
Krav na I. laktaci	kolem 3 000 kg mléka
Krav na II. a vyšší laktaci	3 500 – 4 500 kg mléka
Obsah bílkovin v mléce	nejméně 3,6 %
Obsah tuku v mléce	4,0 %
Produkční využití dojnic	6 a více laktací
Masná užitkovost	
Denní přírůstek	900 – 1 000 g
Jatečná výtěžnost	56 % a více

Ranost	
Věk při 1. zapuštění	18–26 měsíců

Hmotnost telat ve 100 dnech věku	110 – 120 kg
Hmotnost jalovic ve věku 12 měsíců	260 – 310 kg
Hmotnost jalovic při 1. zapuštění	360 – 380 kg
Hmotnost v dospělosti:	
- Krav	530 – 580 kg
- Býků	800 – 1 000 kg
Výška v kříži dospělých:	
- Krav	130 – 135 cm
- Býků	140 – 150 cm

Exteriér dojnice v dospělosti	
Kohoutková výška	130 – 132 cm
Obvod hrudi	192 – 195 cm
Hloubka těla (středotrupí)	77 cm
Šířka v kyčlích	55 cm
Délka zádě	55 cm

Harmonické a funkční utváření všech tělesných partií, funkční končetiny, odpovídající hloubky a šířky těla, jemná kostra a střední tělesný rámec.

Růstový standard (výška v kříži v cm):

býci	82	89	96	98	101	104	109	113	117	121	125	128
jalovice	80	88	95	97	100	103	107	112	116	120	123	125
měsíce věku	1	2	3	4	5	6	8	10	12	14	16	18

Konkrétní požadavky lze vyjádřit následujícími parametry hlavních ukazatelů s tím, že v jednotlivých chovech se mohou odlišovat v souladu s jejich výrobními podmínkami a ekonomickými potřebami.

5. Selekční program

5.1. Původ, sledované vlastnosti a hodnocení zvířat

5.1.1. Zjišťování původu

- Původ zvířat se zaznamenává podle zásad vedení ústřední evidence a automatizovaného zpracování dat kontroly užítkovosti a inseminace. Zvířata musí být řádně a včas označována identifikačními prostředky, způsobem a v termínech stanovených vyhláškou MZe ČR č.136/2004. Součástí kontrolního systému může být kontrola prvotních dokladů u chovatele, především pracovníky plemenářské inspekce. Dále je systém ověření původu pomocí DNA.
- Importovaná zvířata, semeno, embrya a oocysty se zapisují na základě dokladů vystavených zahraniční chovatelskou organizací.
- Sledované znaky a vlastnosti.
- Testování a posuzování znaků mléčné užítkovosti se provádí v systému kontroly užítkovosti (KU) podle metody mezinárodní organizace pro kontrolu užítkovosti ICAR.
- Kontrola mléčné užítkovosti u krav v jednotlivých chovech je jedním ze základních chovatelských opatření, které slouží chovatelům a šlechtitelům, pro selekci zvířat, práci se stádem, získává data pro výpočty plemenných hodnot v kontrole dědičnosti a je zároveň zdrojem informací upozorňujících na nedostatky managementu v oblastech výživy, zoohygieny a prevence.
- Česká republika je členskou zemí ICAR prostřednictvím Českomoravské společnosti chovatelů, a.s. (ČMSCH, a.s.), která také odpovídá za provádění kontroly užítkovosti v České republice.

- g) Na webových stránkách ČMSCH, a.s. je ke stažení Zásady provádění kontroly mléčné užitkovosti.²
- h) Pro základní metodické postupy testování a posuzování a odhadu plemenné hodnoty jsou určující směrnice ICAR a metodiky schválené a přijaté EVF (Evropským sdružením strakatého skotu). O změnách základních metodických postupů kontroly užitkovosti a zkoušky dědičnosti, odvozených z mezinárodních uzancí rozhoduje Spolek na základě odborné diskuse a vyjádření Spolkových orgánů.
- i) Ke sledování reprodukčních ukazatelů slouží údaje v databázích ČMSCH, a.s. Jedná se o data zapuštění, počet zapuštění, zabřeznutí, datum otelení. Ranost je sledována podle věku při prvním otelení.
- j) Průběh porodu, vícečetné porody a ztráty telat u všech plemenic jsou shromažďovány na základně prvotní evidence v chovech. Trvalou pozornost je nadále potřeba věnovat kvalitě těchto záznamů, za které zodpovídá chovatel.
- k) Genetický typ (DNA) se stanovuje u jalovic, krav, vybraných jako využitelné matky býků, u krav a jalovic při prodeji embryí, pro kontrolní činnost plemenné knihy a na žádost chovatele i u dalších plemenic. Genetický typ se využívá u býků vybraných pro plemenitbu.
- l) Sledování a evidování nositelství genetických odlišností (kaseiny A2A2, bezrohost) a genetických vad umožňuje rychlý rozvoj molekulárně genetických metod a SNP technologií. Spolek proto sleduje vývoj v jednotlivých zemích ve spolupráci s ČMSCH, a.s. a výzkumnými pracovišti. Spolek uplatňuje taková opatření, která zajistí účinnou eliminaci dědičných vad bez významnějšího snížení genetického zisku.
- m) Pro efektivní selekci je třeba využívat nové znaky. Jedná se zejména o znaky zdraví, eventuálně další znaky. Spolek se aktivně podílí na zavádění systematického sběru dat o výskytu onemocnění, aby mohly sloužit k odhadu plemenných hodnot odolnosti vůči těmto onemocněním. Jedná se zejména o sledování výskytu mastitid, infekčních a neinfekčních onemocnění paznehtů.

Rozsah sledovaných vlastností a znaků bude Spolek dále upřesňovat, eventuálně rozšiřovat podle stupně poznání vědeckého a technologického pokroku zájmu a potřeb chovatelů a zpracovatelů podle ekonomických možností.

5.1.2. Genetické hodnocení zvířat

V současné době je nejaktuálnější zavádění genomické selekce do hlavních úseku šlechtění. Selekcce zvířat se stále více přesouvá do kategorií mladých zvířat na základě genomických plemenných hodnot, kdy dochází k podstatnému zkrácení generačního intervalu a zvýšení genetického zisku zvláště u znaků s nízkou dědivostí.

Základním cílem hodnocení zvířat je spolehlivý odhad plemenné hodnoty. Hlavním selekčním kritériem je selekční index dle GZW, který je stanoven jedнокrokovou metodou výpočtu, kde aktuální váhy v roce 2023 jsou nastaveny takto: z 38 % z PH Mléka 18% PH Masa a z 44% PH Fitness. Vždy aktuální složení indexu GZW při případných přepočtech je publikováno na webových stránkách Spolku.

Předpokladem zvýšení přesnosti odhadu PH a tím také přesnosti selekce je průběžné

---

² [Metodiky, tiskopisy KU - Kontrola užitkovosti \(KU\) - Plemenná kniha - ČMSCH, a.s. \(cmsch.cz\)](https://www.cmsch.cz)

zdokonalování metod kontroly dědičnosti všech sledovaných vlastností ve spolupráci s výzkumnými pracovišti. Zavedení jakýkoliv změn je možné jen v souladu s metodami ICAR a Interbull. Po odsouhlasení RPK a předchozí odborné diskusi na základě vyjádření uznávaných odborníků. Zefektivnění selekce vyžaduje také další vývoj či úpravu souhrnných selekčních indexů pro hlavní úseky selekce.

6. Hlavní zásady šlechtění plemene

Plemeno je evidováno v plemenné knize vedené Svazem chovatelů českého strakatého skotu, z.s. Sběr dat, jejich ověřování a doplňování do PK zajišťuje koordinační pracoviště VÚŽV Uhřetěves, v.v.i. PK je pro období do r. 2025 *uzavřena*, to znamená, že nebudou zapisováni jedinci, kteří nejsou potomky jedinců zapsaných k 5.10.2010 tj. založení PK.

Udržování plemene formou „in situ“ musí respektovat vlastnosti plemene a technologie chovu tomu musí odpovídat. Vyhovující typ chovu je volné ustájení dojených krav a pastevní chov v systému bez tržní produkce jim odpovídající metody kontroly užitkovosti. U dojených zvířat je povinná KU typu A podle metodiky ICAR³, u zvířat chovaných bez tržní produkce mléka je povinná kontrola užitkovosti dle Metodiky kontroly užitkovosti skotu bez tržní produkce mléka⁴.

Menší část populace, s výraznějším projevem mléčné produkce, je žádoucí chovat jako dojenou. Tento způsob lze využít v malých chovech, pro samozásobování, eventuálně faremní prodej a zpracování mléka, kdy je cílem co nejlacinější způsob chovu bez požadavku na vysokou užitkovost.

Stájový chov v rámci společného velkého stáda s ostatními plemeny není vhodný, vzhledem k tomu, že zvířata nejsou odrohována.

S ohledem na výrazně nižší mléčnou užitkovost, řádově o 3000–4500 kg oproti průměru srovnatelných plemen, je nezbytná aplikace rozdílné krmné dávky oproti současným šlechtěným dojným plemenům a systémům jejich krmení. Obdobně to platí i pro odchov jalovic (odlišná dynamika růstu a vývoj).

Na základě odhadu nákladů na chov činí ztráta z realizace mléka při porovnání s českým strakatým skotem 30 – 45 000 Kč za kus a rok.

Naopak je možné využít skutečnosti, že plemeno výborně snáší pastevní odchov i chov, při kterém vykazuje svou vitalitu, zdraví a srovnatelné výsledky masné užitkovosti. Z toho vyplývá možnost přirozené plemenitby a ustájení v lehkých nezateplených stávkách v zimním období, tj. době stání na sucho.

Plemenitba je koordinována v rámci celé populace přidělováním vhodných býků (inseminačních dávek) z genobanky, resp. organizací výměny býků v chovech s přirozenou plemenitbou. Základní konzervační nukleus bude i nadále veden ve VÚŽV Uhřetěves, vzhledem k existující infrastruktuře nutné pro produkci embryí a aplikaci embryotransferu v míře nutné k

³ www.cmsch.cz/getattachment/Tiskopisy.-dokumenty/Kontrola-uzitkovosti/Metodika-Zasady-provedeni-kontroly-mlecne-uzitko/2018_2_zasady_provedeni_kontroly_mlecne_uzitkovosti.pdf.aspx/?lang=cs-CZ

⁴ www.cschms.cz/DOC/LEGISLATIVA/svaz/149_Metodika_KUMP.pdf

produkcí nových plemenných býků. Odchovaný plemenný materiál, jalovice a býci, je poskytován dalším chovům zařazeným do Národního programu.

Odchování býčci konzervačního nukleu nebo vykoupení z chovů, které nemají podmínky k odchovu do stáda VÚŽV, jsou po předvýběrech umístěni v odchovnách a následně na inseminační stanici. Po zakonzervování potřebného množství dávek jsou distribuováni do vhodných chovů s přirozenou plemenitbou.

V rámci jednotlivých stád je žádoucí vyšší stupeň unifikace vlastností a znaků, která usnadňuje selekci a připarování. Pro selekci ve stádech je žádoucí definovat konkrétní cíle šlechtění (rozhodující etapu selekce soustředit na období odchovu – vlastní užitkovost – růst) a stanovit minimální kritéria chovu pro výběr prvotetek a realizovat skupinové nebo individuální připarování s volbou vhodného plemeníka s ohledem na typ chovu a příbuznost.

Produkce a výběr býků do plemenitby

Býci (1-2 ročně) budou i nadále vybírání v součinnosti s garantem GZ z chovů jednotlivých chovatelů, přednostně na základě cíleného připarování – dle kritérií typu, zevnějšku a vlastní užitkovosti, případně užitkovosti příbuzných.

Selekční kritéria pro výběr matek býků: korektní tělesná stavba s typem odpovídajícím plemeni, dobrý zdravotní stav a plodnost. Zohlednění výsledků kontroly užitkovosti je vzhledem k malému počtu dojených krav a kontrolovaných laktací pouze orientační.

Selekce ve stádech

Při šlechtění genetických zdrojů při malém rozsahu populace se počítá pouze s negativní selekcí. Do naplnění požadovaného počtu zvířat pro přechod z kategorie „kritická“ do kategorie „akční“ dle kritérií FAO⁵ (tj. 300-1000 chovných samic) se budou vyřazovat dle možnosti obratu stáda jen zvířata s výraznými vadami a velmi nízkou úrovní užitkových znaků. Širší variabilita znaků a vlastností v rámci celé populace plemene je předností a je potřeba ji v přiměřené míře udržet s ohledem na genetický drift – výběr plemeníků. Významným nástrojem používaným při práci ve stádech je a do budoucna bude genomická selekce. V letech 2020–2021 se stanoví genotypy všech žijících jedinců v genovém zdroji. V dalších letech se budou doplňovat genetické typy mladých samičích potomků a dále plemeníků určených k využívání v plemenitbě.

Důležitým selekčním kritériem především u plemenných býků jsou zjišťované genetické vady.

Jako matky býků jsou vybírány plemenice s vyhovujícím exteriérem a s podílem původních genů X a L nad 38 %, s maximální přípustnou hranicí podílu C do 6 % u zvířat narozených do roku 2006, u zvířat narozených po roce 2006 (mimo zvířata narozená z kryokonzervovaných embryí) je maximální přípustná hranice podílu plemene C 3 %. Cílem je postupně zvířata s podílem C z genetického zdroje zcela eliminovat. Matkami býků mohou být pouze samice pocházející z rodin po čtrnácti zakladatelkách regenerované populace české červinky, které nejsou produktem převodného křížení českého strakatého skotu. Seznam matek býků je veden ve VUŽV.

---

⁵ Ministerstvo zemědělství, 2017: Národní program konzervace využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2018–2022, str. 28

Čísla čtrnácti zakladatelek jsou:

CZ 095918-510, CZ 095700-510, CZ 095945-510, CZ 075544-510, CZ 095717-510
CZ 095623-510, CZ 095677-510, CZ 095576-510, CZ 095647-510, CZ 096231-510
CZ 017031-530, CZ 017276-530, CZ 048117-530, CZ 075069-530

6.1.1. Selekce býků

6.1.1.1. Produkce a výběr býků do plemenitby

- a) Býci české červinky využívání v inseminaci budou vybírání z odchoven plemenných býků nebo přímo na inseminačních stanicích. U býků používaných výhradně v přirozené plemenitbě je možný odchov u chovatele, který se řídí příslušným pokynem RPK, jež je zveřejněn na webových stránkách Spolku.
- b) Selekční kritéria a hranice pro výběr býků do plemenitby jsou definovány v metodice kontroly masné užitkovosti pro českou červinku. Podmínky výběru býků do inseminace nebo přirozené plemenitby upravuje samostatný pokyn RPK.
- c) Zahraněční býci zařazovaní do testace v České republice musí při příchodu na ISB projít základním výběrem.
- d) Při výběru býka do plemenitby se se přihlíží i k dalším hospodářsky významným vlastnostem rodičů a k funkčnímu utváření zevnějšku býka bez zjevných vad a genetických poruch.
- e) Konečné rozhodnutí o zařazení býka do inseminace nebo přirozené plemenitby přísluší po provedeném ohodnocení pracovníkem Spolku, majiteli býka.

6.1.1.2. Výběr býků pro inseminaci ve stádech

K použití v inseminaci se býci vybírají na základě PH (genomická PH) a PH stanovené na dcerách s minimální opakovatelností $R= 50\%$ pro znaky reprodukce. Základním selekčním kritériem je dosažení úrovně GZW. Při výběru býků se zohledňují výsledky prověření pro všechny vlastnosti. Aktuální selekční kritéria stanoví pro každý rok Spolek a zveřejňuje na svých webových stránkách. Stanovená selekční kritéria jsou platná i pro dovoz spermatu plemenných býků prověřených v zahraničí, přitom rozhodující jsou výsledky GZW.

6.1.2. Selekce ve stádech

V rámci jednotlivých stád je žádoucí vyšší stupeň unifikace vlastností a znaků, která usnadňuje selekci a připarování ve stádě. Pro zajištění takového modelu selekce je žádoucí definování konkrétního cíle šlechtění ve stádě a dále:

- a) na úseku připarování:
  - Především skupinové (liniové), výjimečně individuální připarování a volba vhodného plemníka – korektora (nejlépe komplexního býka) pro jeden až dva hlavní cíle korekce
  - použití TOP vynikajících připarovaných plemníků může být omezené pouze dostupností jejich spermatu.
- b) na úseku selekce:
  - Rozhodující etapu selekce soustředit na období celé první laktace (305 dnů laktace)

- a především pak na počátek druhé laktace (prvních 100 dnů).
- Stanovit minimální kritéria chovu pro výběr prvotetek, a především pak dojnic na druhé laktaci do stáda dojených krav.
- K tomu účelu zvýšit intenzitu odchovu a zapouštění jalovic na co nejvyšší míru, alespoň 38 % ze stavu dojených krav.

6.1.3. Selekcce krav a jalovic pro obměnu stád a záměrné připarování zvířat

Přenos genů na úseku matka – dcera má nejmenší vliv na celkový genetický zisk. Důvodem je možnost jen velmi nízké intenzity selekcce ve srovnání s ostatními úseky a také malý počet potomků, které zanechá běžná plemence v populaci. Stanovení konkrétních selekčních hranic pro plemence určené k produkci jalovic pro obměnu stáda závisí na zaměření a na možnostech daného chovu. Jako nástroj selekcce slouží plemenné hodnoty a selekční index GZW dále genomické plemenné hodnoty a index gGZW, analýza stáda a další služby, které Spolek chovatelům poskytuje. Vlastní výběr plemeníků, k inseminaci plemenic ve stádě se řídí zvoleným cílem na základě analýzy stáda a podle zaměření chovu k omezení nežádoucího působení inbreední deprese je nutné při výběru rodičovských párů zohlednit koeficient příbuznosti u předpokládaného potomstva, který by neměl překročit 12,5 %. Při výběru rodičovských párů mohou chovatelé využívat internetové služby Spolku (Bullselector atd.).

7. Základní povinnosti vlastníka genetického zdroje při práci s genetickým zdrojem zvířete

- a) Chovatel je povinen dodržovat metodický postup zasláný písemnou formou, případně e-mailem.
- b) Chovatel je povinen udržovat kontaktní adresy v aktuálním stavu.
- a) Dodržovat Metodiku včetně jejích případných aktualizací.⁶

8. Práva a povinnosti účastníků šlechtitelského programu

- Právo zapojit se do šlechtitelského programu mají všichni chovatelé české červinky v České republice, pokud chovají plemenná zvířata české červinky.
- Účastníci mají povinnost řídit se šlechtitelským programem, Řádem plemenné knihy a Jednacím řádem Spolku.

Chovatelé české červinky účastníci se šlechtitelského programu a vedení PK mají právo:

- aby jejich zvířata byla zapisována do plemenné knihy podle ŘPK a bylo jim vydán zootechnické osvědčení nebo potvrzení o původu na jejich zvířata,
- účastnit se hodnocení vlastností zvířat a genetického hodnocení a mít přístup k výsledkům, pokud jsou k dispozici,
- přístupu ke všem dalším službám, které Spolek poskytuje v souvislosti se šlechtitelským programem a vedením PK,
- účastnit se stanovování a rozvíjení šlechtitelského programu,

⁶ [Metodika-GZ-ceska-cervinka-2024.pdf](#)

- stát se členy Spolku dle Stanov, Jednacího řádu.

Spolek má právo:

- Vyloučit z účasti na šlechtitelském programu a z PK chovatele, pokud nedodržuje pravidla šlechtitelského programu, Řádu PK, nebo povinnosti podle procesních pravidel uvedených v Jednacím řádu.

9. Publikace výsledků šlechtitelského programu

Účastníci šlechtitelského programu mají k dispozici výsledky testování, hodnocení a genetického hodnocení svých zvířat prostřednictvím on-line internetových aplikací. Souhrnné výsledky, seznamy zvířat, jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách Spolku ve formě výroční zprávy.

Komplexní vyhodnocení realizace šlechtitelského procesu za uplynulý rok a porovnání dlouhodobého vývoje zpracovává Spolek formou ročního vyhodnocení, schváleného členským shromážděním a zveřejňovaného obvykle na webové stránce: [Zpravodaje | ČESTR \(cestr.cz\)](#). Tento web je otevřený nejen všem členům PK a všem zainteresovaným chovatelským organizacím, ale je i veřejně přístupný.

10. Kontrola realizace šlechtitelského programu

RPK, jako pracovní orgán Spolku pro řízení PK a šlechtitelského programu, hodnotí na všech svých zasedáních postup a výsledky realizace šlechtitelského programu v průběhu roku. Na tomto podkladě přijímá Spolek opatření a zpřesňuje metodické postupy k usměrnění, popř. korekci šlechtitelského postupu.

Spolek předkládá souhrnnou zprávu o rozboru šlechtění a realizaci programu MZe ČR po jejím projednání a odsouhlasení Členským shromážděním SCHČSS.

Podrobný výklad výsledků je součástí programu každoročního Členského shromáždění SCHČSS, odborných seminářů pořádaných Spolkem nebo zájmovými organizacemi různých úrovních.

11. Obecná ustanovení

S výjimkami z ustanovení a parametrů šlechtitelského programu tento program nepočítá. Pokud by se potřeba výjimky z nepředpokladatelných a závažných důvodů přeci vyskytla, může ji povolit v zásadě jen Rada Spolku ze společného zasedání s RPK, a to v písemném zápisu z jednání s patřičným zdůvodněním a navržením případného dodatku ke šlechtitelskému programu. Výjimky mohou být uplatněny pouze ve zcela zdůvodněných případech, kdy je účelné přihlídnout k vynikající úrovni některé z hlavních vlastností, popř. při zdůvodněných odchylkách od stanovených parametrů u dalších vlastností.

- a) Znění ŠP schválené Členským shromážděním ze dne 28.11. 2024 vstupuje v platnost po schválení MZe ČR.

Příloha :1.) Metodika uchování genetického zdroje zvířat.⁷

NÁVRH

---

⁷ [Metodika-GZ-ceska-cervinka-2024.pdf](#)